

INFORMÁTOR ASOCIÁCIE POLIO V SR

**Z obsahu: Zhodnotenie činnosti AP v SR za rok 2002
Správa o hospodárení a použití
finančných prostriedkov v roku 2001
Informácia zo zasadnutia Rady AP v SR
Plán činnosti Asociácie polio v SR na rok 2002
Čo treba vedieť o novom vymeraní invalidného dôchodku**

Úvodné slovo

A zasa sa stretol rok s rokom a my sme starší. Vekom áno, ale nesmieme pripustiť, aby sme boli starší aj na duši. Ale to myslím, nemusím pripomínať. Keď si tak rad-radom predstavím vaše tváre, nevidím v nich smútok, iba odhodlanie pobiť sa so životom, prekonať prekážky, ktoré nám stavia do cesty.

Všimli ste si už niekedy, že postihnutí ľudia sa vedia tešiť viac zo života ako úplne zdraví? Kým človeku zdravie slúži, nemá čas na nič. Najmä v dnešnom uponáhľanom svete. Ale beda, keď ho postihne náhle nejaká choroba, alebo keď sa „pozrie smrti do očí“. V tom momente sa zmení hierarchia hodnôt, v tom momente je čas na všetko, čo bolo do vtedy v pozadí. Všetci poznáme takéto momenty, či už z vlastnej skúsenosti, alebo z kruhu príbuzných.

Ale toto tak nejako neplatí úplne na nás, ktorí sme od útleho veku boli iní ako ostatní. Ktorí sme pocítili na vlastnej koži výsmech ostatných detí. Nie žeby nám zámerne chceli ublížiť. Ale už tým, že sme boli iní a nedokázali bežať, skákať ako oni, vzbudzovalo to v nich dôvod k posmechu. Lebo deti vedia byť k sebe kruté. Dokázali sme sa cez to preniesť, jedni si poplakali, druhí si bitkou získali rešpekt. Alebo - zostali sami sebou a uznanie sa neskôr dostavilo. Horšie to bolo vo veku dospievania, v čase tanečných škôl. Tam už, najmä u dievčat, veľmi bolela tá skutočnosť, že nie sú ako ostatné. Ale tu už boli priateľstvá. Priateľky dokázali naučiť cez prestávky v škole tie tanečné kroky, ktoré im večer predtým predviedol majster tanca, A bol to pekný pocit, že nie sme odtrhnutí od toho skutočného života.

Neskôr si každý našiel svoje miesto v živote. Mnohí vyštudovali, mnohí sa stali zručnými v rôznych remeslách, v rôznych profesiách. A už málokedy si spomenuli, že nie sú ako iní. To možno „oni“ vidia nás ako iných, ale my sa cítime rovnocennými, svoje problémy nevystavujeme, snažíme sa ich riešiť potichu. Málokto vidí, že všetko to, čo stíhame ako matky, otcovia, manželky, manželia, zamestnaní, že to robíme Často s veľkým vypätím síl. Proste, chceme byť zaradení v dave s ostatnými, nechceme súčiť. A to si cením u nás „obrnárov“ najviac. Že neplačeme, nefňukáme, ale snažíme sa všetko zvládnuť, hoci je to niekedy sakramentský ťažké.

Prajem si, aby nám táto vôľa - byť samými sebou - vydržala stále, aby sme stále mali dostatok síl na zdvihnutie hlavy, aby nás neopúšťal optimizmus a veselá myseľ.

To všetko nám vspolok praje Alica Suchá.

Zhodnotenie činnosti AP v SR za rok 2001

V uplynulom roku sme pripravili pre našich členov dve veľké akcie. Na jar v apríli to bolo víkendové stretnutie v Piešťanoch, na ktorom sa zúčastnilo do 60 členov. Druhým takýmto podujatím bol sociálno-rehabilitačný kurz v Chemeze na Zemplínskej Šírave. Aj keď bol už v skrátenej podobe len 7 dní, v podstate bol veľmi bohatý na program. Odozvy účastníkov SRK boli veľmi pozitívne.

Rada AP sa zišla na oboch podujatiach a okrem toho, ešte koncom októbra, aby pripravila podklady na akcie v roku 2002. Podpredsedníčka Rady AP Ing. Slezáková sa zúčastňovala na zasadnutiach Republikovej rady SZTP. Ing. Danek pôsobil v pracovnej skupine zástupcov občianskych združení, ktorí sa zúčastňovali na príprave nového zákona o sociálnej pomoci. Súčasne pôsobil ako poradca pre našich členov v právnom poradenstve. Predsedníčka AP je členkou redakčnej rady časopisu TP+TP a súčasne zostavuje a vydáva časopis Informátor AP. Ostatní členovia Rady AP priebežne pomáhajú a zúčastňujú sa na riešení práve vzniknutých problémov,

SPRÁVA

o hospodárení a použití finančných prostriedkov v roku 2001

Celkový príjem finančných prostriedkov za rok 2001 predstavuje 201 085,80 Sk, vo výdavkovej oblasti bolo vynaložených 169 210,90 Sk, čo znamená zvýšenie majetku našej organizácie o Sk 31 874,90.

Z príjmov by som vyzdvihla dve položky. Pozitívnu, ktorá predstavuje nárast sponzorských darov v sume 34 000 Sk. Týmto zároveň ďakujeme sponzorom za ich nezištnú pomoc. Negatívnu položku predstavuje neplatenie členských príspevkov, svoju povinnosť si splnilo približne 50% členov.

Hlavnú časť vynaložených prostriedkov tvorili výdavky na akcie: jarný víkendový pobyt v Piešťanoch a SRK Zemplínska šírava v hodnote 143 934 Sk. Podstatné zvýšenie nákladov oproti minulosti, cca 3 000 Sk predstavuje položka za poštovné.

Vzhľadom na to, že podstatnú časť príjmov tvorili sponzorské príspevky, spomeniem aj ich využitie: v roku 2001 boli použité na čiastočnú úhradu za víkendový pobyt v Piešťanoch 11 648 Sk. Podstatne väčšiu časť, cca

31 500 Sk plánujeme použiť taktiež na víkendový pobyt v apríli 2002, aby sme umožnili účasť pre čo najväčší počet členov.

Súčasne v roku 2001 sme vydali dve čísla nášho časopisu Informátor AP, čo predstavovalo náklady v hodnote 8 000 Sk.

Helena Kánová

Informácie zo zasadnutia Rady AP v SR

Dňa 2. februára 2002 sa konalo zasadnutie Rady Asociácie polio v Myjave s nasledujúcim programom:

1. Príprava víkendového stretnutia koncom apríla v Piešťanoch. Rada AP rozhodla, že prispeje zo sponzorských príspevkov na každého zúčastneného člena 450 Sk.
2. Organizačné zabezpečenie tlačív, potrebných na získanie 1 % z dane z príjmov.
3. Postup pri prípravách na voľby do Rady AP a do kontrolnej komisie. Voľby sa budú konať v období sociálno-rehabilitačného kurzu.
4. Zabezpečenie kontaktov s poslancami NR SR ohľadom pripomienok k novele zákona o sociálnom poistení, resp. zákona o sociálnej pomoci.
5. Zostavenie predbežného rozpočtu AP v SR na rok 2002.
6. Rôzne.

PREDBEŽNÝ ROZPOČET AP V SR NA ROK 2002

Položka	príjmy v Sk
Zostatok na bežnom účte k 31.12.2001	123 924,90
Členské príspevky	17 000,00
Účastnícke poplatky za víkendový pobyt Piešťany	45 500,00
Účastnícke poplatky za SRK Zemplínska šírava	104 000,00
Sponzorské príspevky - predpoklad	10 000,00
Predpokladaný príjem z 1 % dane z príjmov	8 000,00
Kreditný úrok	1 500,00

Položka	výdavky v Sk	
Informátor, výdavky na tlač 2 čísel		10 000,00
Výdavky na VS Piešťany (z toho zo sponzorských príspevkov 31 500)		77 000,00
Výdavky na SRK		104 000,00
Poštovné		10 000,00
Výdavky na zasadnutie Rady AP v SR		7 000,00
Ostatné výdavky		6 000,00
Daň z kreditných úrokov		600,00
Spolu:	príjmy	319 924,90
	výdavky	214 600,00

Plán činnosti Asociácie polio v SR na rok 2002

Podobne ako v minulých rokoch, aj v roku 2002 plánujeme dve ťažiskové akcie roka:

- víkendové stretnutie
- sociálno-rehabilitačný kurz.

Na členskej schôdzi v Piešťanoch sa rozhodne, či sa v jeseni uskutoční zájazd do Jánskych Lázní.

Okrem toho sme stihli v termíne, že sme zaregistrovaní v Zozname občianskych združení, ktorí môžu byť prijímateľom 1% dane z príjmov. K tomu dostali členovia AP osobitný list spolu s príslušnými tlačivami. Je už len na nás, koho sa nám podarí presvedčiť, aby svoje 1% z dane z príjmov poukázal práve našej organizácii.

Ďalšou udalosťou v našej AP v roku 2002 sú voľby do Rady AP a do kontrolnej komisie. Voľby sa budú konať na členskej schôdzi v období konania SRK. Každý člen sa môže zúčastniť osobne, alebo písomnou formou (pokyny boli rozoslané listom). Mimoriadnu pozornosť chceme venovať novele zákona o sociálnej pomoci a zákona o sociálnom poistení, ktorá sa teraz pripravuje. Aj keď z našich členov nie je nikto v orgáne, ktorý má na to priamy vplyv, hľadáme možnosti prostredníctvom poslancov, aby naše pripomienky sa dostali na patričné miesta.

Veríme, že to čo sme si predsavzali, sa nám aj podarí uskutočniť.

POĎAKOVANIE SPONZOROM

Touto cestou ďakujeme všetkým, ktorí prispeli finančnou čiastkou na činnosť našej Asociácie polio. Sú to tieto subjekty:

AXES Bratislava,
DEA Consult Trenčín,
SPEKTRA Bratislava,
JOCH-MAN Spišská Nová Ves,
JUDr. Horváth Bratislava,
Bryndzáreň Banská Bystrica,
Slovnaft Bratislava.

Vyslovujeme im úprimné poďakovanie za ich nezištnú pomoc v mene všetkých členov AP.

Dôležité upozornenie

Opätovne upozorňujeme našich členov, aby neposielali členské príspevky na adresu Asociácie polio. Pokiaľ to už musí byť z akýchkoľvek dôvodov, prosím pripíšte aj meno predsedníčky, lebo inak som nútená vrátiť tieto sumy odosielateľovi späť. Na pošte totiž žiadajú č. OP. Ak máte čo len najmenšiu možnosť, poukazujte príspevky na náš účet v Slovenskej sporiteľni v Bratislave, pobočka Páričková ul., č. účtu: 173146980/0900. Ďakujeme za porozumenie.

Touto cestou chceme poďakovať všetkým našim členom, ktorí vynaložili úsilie a získali či už sami, alebo prostredníctvom svojich známych a blízkych 1% z dane z príjmov pre Asociáciu polio. Veríme, že tak urobili všetci naši členovia, ktorí sú zárobkovo činní. Bolo až dojemné, ako v priebehu januára volali naši členovia a žiadali informácie o tejto záležitosti. Je to dobrý pocit, že je medzi nami mnoho členov, ktorým záleží na fungovaní našej asociácie a ktorí sú ochotní vynaložiť úsilie na získanie týchto prostriedkov. Použitie finančných prostriedkov z 1% z dane z príjmov bude prísne sledované nielen zo strany daňových úradov, ale budeme o tom informovať aj našich členov. Ešte raz, srdečná vďaka!

Čo treba vedieť o novom vymeraní invalidného dôchodku

Nejde o takú zložitú otázku, aby si každý oprávnený nemohol uplatniť svoje právo v súlade so zákonom. Mnohí, ktorých sa to týka, však na svoju škodu nevedia toto právo využiť. Nové vymeranie invalidného dôchodku bolo do nášho systému sociálneho zabezpečenia zavedené zákonom 121/1975 Zb. s účinnosťou od 1.1.1976. So zmenami, ktoré znamenajú určité zlepšenie, bolo prevzaté aj do zákona 100/7988 Zb. a zatiaľ stále platí. Vztahuje sa len na tých požívateľov invalidných dôchodkov, ktorým bol priznaný taký druh invalidity, pri ktorom sú schopní za celkom mimoriadnych podmienok vykonávať sústavné zamestnanie. Takýto druh invalidity bol priznávaný nielen podľa dvoch citovaných zákonov, ale aj podľa predtým platného Zákona o sociálnom zabezpečení č. 101/1964 Zb. Z uvedeného vyplýva, že nové vymeranie sa týka vekovo širšej skupiny pracujúcich požívateľov invalidných dôchodkov a bola by škoda, keby sa našiel čo i len jeden, ktorý svoje právo nevyužil, ak si mohol, alebo môže zvýšiť svoj dôchodok

Aké sú základné podmienky nového vymerania invalidného dôchodku?

Ak je požívateľ invalidného dôchodku po vzniku nároku na tento dôchodok zamestnaný aspoň 5 rokov, vymeria sa mu na jeho žiadosť invalidný dôchodok znovu. Do doby piatich rokov sa nezapočítavajú náhradné doby, medzi ktorými sa najčastejšie vyskytuje čas poberania nemocenských dávok. Podmienku odpracovania piatich rokov nie je potrebné splniť v nepretržitom alebo sústavnom zamestnaní, môže byť splnená aj vo viacerých, prerušovaných zamestnaniach, avšak iba do-vtedy, kým dôchodca nesplní podmienky na starobný dôchodok. Dôchodca sa po splnení tejto podmienky môže rozhodnúť sám, kedy požiada o nové vymeranie, kedy to bude pre neho najvýhodnejšie. Dôchodok sa však priznáva najskôr odo dňa podania žiadosti. Nové vymeranie invalidného dôchodku sa posudzuje ako nový vznik nároku na dôchodok a dôchodok sa vypočítava tak, ako ktorýkoľvek iný dôchodok.

Osobitosti spojené s uplatnením tohto nároku

Invalidný dôchodok možno novo vymerať iba raz, a to iba dovtedy, kým požívateľ invalidného dôchodku nesplní podmienky nároku na starobný

dôchodok. Premeškanie tejto doby nemožno odpustiť. Invalidný, aj novo vymeraný invalidný dôchodok možno však zmeniť na starobný dôchodok po splnení všetkých podmienok, ktoré sa vyžadujú pre splnenie nároku na starobný dôchodok a v prípade, že starobný dôchodok by bol vyšší, ako pobe-
raný invalidný dôchodok.

Možno považovať za nové vymeranie aj vypočítanie nižšieho dôchodku?

Túto otázku zákon jednoznačne nerieši a podľa stanoviska Sociálnej poisťovne je to možné a je to v súlade so zákonom. Najvyšší súd v SR má na túto otázku iný názor, zatiaľ však spor jednoznačne uzavretý nebol. Sociálna poisťovňa považuje aj nižší výpočet za nové vymeranie, a teda za prekážku nového vymerania z výhodnejších zárobkov v budúcnosti. Takýmto nepríjemnostiam, ktoré môžu znamenať ujmu na životnej úrovni pracujúcich požívatelov invalidných dôchodkov by sa dalo predísť uplatnením príslovia: dvakrát merať a raz strihať. Znamená to, že si to treba nielen dobre premyslieť, ale aj sa poradiť s odborníkmi, prípadne požiadať Sociálnu poisťovňu iba o predbežný výpočet nového vymerania invalidného dôchodku, a až vtedy, keď je prínos pre dôchodcu nesporný, podať definitívnu žiadosť o nové vymeranie. Ten, kto sa rozhodne požiadať o predbežný výpočet, musí počítať s tým, že za čas vybavovania príde o nejakú tú splátku. Nová, vyššia suma novo vymieraného invalidného dôchodku sa začne vyplácať až odo dňa podania žiadosti o nové vymeranie.

Ktoré ustanovenia zákona o sociálnom zabezpečení si treba prečítať?

Sú to iba dva paragrafy a to § 35 a 36 Zákona o sociálnom zabezpečení 100/1988 Zb., ktoré okrem uvedených skutočností, obsahujú aj ďalšie okolností, ktoré sa nevyskytujú často a vzťahujú sa na ojedinelé prípady pracujúcich požívatelov invalidných dôchodkov. Treba si uvedomiť, že zmyslom nového vymerania invalidného dôchodku je získať vyšší dôchodok, než aký bol pri jeho prvom vymeraní a aká je jeho výška po všetkých valorizáciách pred novým vymeraním. Rozhodnutie, kedy túto možnosť využije, je v rukách samotného dôchodcu. Tí, ktorí dosiahli už podstatne vyššie zárobky, mali by si predbežne vypočítať výšku novo vymieraného dôchodku a podanie žiadosti zbytočne neodkladať. Tí, ktorí majú ešte perspektívu dosiahnuť vyššie zárobky a majú dôvod s podaním žiadosti počkať, mali by pozorne sledovať aj prípravu nového zákona o sociálnom poistení, v ktorom pravdepodobne

nebude zakotvená možnosť nového vymerania. O účinnosti nového zákona sa toho času uvažuje až od roku 2004.

Po oboznámení sa so všetkými ustanoveniami platného, prípadne pripravovaného zákona sa nové vymeranie invalidného dôchodku nebude javiť až také zložité a konanie o žiadosti prebehne bez komplikácií. Nič však netreba podceňovať, pretože každá komplikácia môže priniesť roztrpčenie a sklamanie pri uplatňovaní základných práv sociálneho zabezpečenia. Budeme radi, ak nám napíšete, či vám naša informácia pomohla, prípadne na aké ťažkosti ste narazili pri vybavovaní svojich Žiadostí.

Ing. Štefan Martiš
PhDr. Viera Kováčová, Csc.

Ing. Štefan Martiš je dlhoročný pracovník bývalého Zväzu invalidov a pracuje ako poradca v danej problematike.

Národný program rozvoja životných podmienok Občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života

Dňa 20.12.1993 prijala Valné zhromaždenie OSN dokument „Štandardné pravidlá na vytváranie rovnakých príležitostí pre osoby so zdravotným postihnutím“. Principiálny zlom v prístupe OSN k právam osôb so zdravotným postihnutím prijala rezolúcia č. 1998/31 z 54. zasadania a rezolúcia 2000/51, ktoré zdôrazňujú, že akékoľvek porušenie základného princípu rovnosti alebo akákoľvek diskriminácia alebo negatívne odlišné zaobchádzanie s osobami so zdravotným postihnutím (ZP), ktoré nie sú v súlade so štandardnými pravidlami na vytváranie rovnakých príležitostí pre osoby so ZP, je porušenie ľudských práv. Rezolúcia č. 2000/51 vyzýva štáty na predkladanie správ o implementácii štandardných pravidiel /22 pravidiel/.

Vzhľadom na možnosti rozsahu tohto článku uvádzam iba názvy pravidiel ako predpokladu pre úplnú integráciu ZP:

- zvyšovanie uvedomenia
- liečebná starostlivosť
- rehabilitácia
- podporné služby
- prístupnosť
- vzdelanie

- zamestnanie
- udržiavanie príjmu a sociálne zabezpečenie
- rodinný život a integrácia osobnosti
- kultúra
- oddychová činnosť a šport
- náboženstvo
- informácie a výskum
- taktika a plánovanie
- legislatíva
- hospodárska politika
- koordinácia práce
- organizácie osôb so ZP
- zaškoľovanie personálu
- monitorovanie a vyhodnocovanie programov pri realizácii pravidiel
- odborná a ekonomická spolupráca
- medzinárodná spolupráca

Ako sa tieto pravidlá uplatňujú na Slovensku?

V auguste 1991 Vláda SR zriadila Vládny výbor pre otázky zdravotne postihnutých občanov SR a prijala dokument „Opatrenia na riešenie aktuálnych problémov v starostlivosti o zdravotne postihnutých v rokoch 1991-1992". Ďalším dokumentom, ktorý prijal uvedený výbor boli „Opatrenia k rozvoju podmienok pre integráciu občanov so ZP do každodenného života na 1993-1994".

Dňa 3.1.95 následná vláda SR zrušila Vládny výbor pre otázky zdravotne postihnutých občanov a Uznesením vlády SR č. 66 zo 7.2.95 zriadila Koordináčny výbor pre otázky zdravotne postihnutých občanov SR. Činnosť tohto výboru sa stala menej efektívna. Začlenenie sekretariátu tohto výboru do Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa vytvoril na iných rezortoch názor, že riešenie problematiky občanov so ZP patrí výlučne do pôsobnosti MPSVaR SR, ktorý prakticky pretrváva.

Uznesením vlády SR č. 392 z mája 2001 vláda súhlasila s transformáciou koordinačného výboru na **Radu vlády SR pre problematiku občanov so zdravotne postihnutím** (RV POZP).

Štatút RV POZP vymedzuje postavenie, úlohy, zloženie a zásady RV POZP. Na zabezpečenie úloh rady sa zriadil sekretariát RV POZP, ktorý je začlenený

do organizačnej štruktúry MPSVaR SR. Rada zriaďuje Zhromaždenie zástupcov organizácií občanov so ZP v SR ako platformu demokratického dialógu. Právo na zastúpenie má každé občianske združenie, ktoré je registrované na Ministerstve vnútra SR.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného dokumentu OSN, pristúpilo sa k príprave komplexného programu riešenia problémov života občanov so ZP v SR, ktorý bol nazvaný **„Národný program rozvoja životných podmienok občanov so zdravotným postihnutím vo všetkých oblastiach života“**.

Národný program rozvoja životných podmienok občanov so ZP je štruktúrovaný podľa jednotlivých pravidiel už spomínaného dokumentu OSN. Pri každom pravidle je uvedené jeho úplné znenie, súčasný stav riešenia v legislatíve, stručný návrh riešenia a návrh konkrétnych opatrení. V procese jeho realizácie bude pravidelne ročne vyhodnocovaný, aktualizovaný.

Predkladaný národný program vychádza z toho, že spoločnosť má byť budovaná tak, aby všetky jej kvality, životné podmienky a prostredie, zdravotná a sociálna starostlivosť, vzdelanie a dostupné informácie, pracovné a spoločenské uplatnenie, služby, výrobky, jednoducho všetky oblasti života, monitorované 22 pravidlami "Štandardných pravidiel OSN", boli dostupné všetkým občanom bez rozdielu.

To, čo dnes spoločnosť vníma ako špecifické (a finančne veľmi náročné) potreby občanov so ZP, by malo byť legislatívnou a praktickou normou s úplnou samozrejmosťou všetkých spoločenských aktivít.

Existujúca legislatíva sa však mení iba pomaly a aj to nie vždy v zmysle pravidiel OSN. V tomto kontexte treba spomenúť napríklad prijatie Zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, ktorý rieši kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, Zákon č. 387/1996 Z. z. o zamestnanosti, Zákon 286/1992 Zb. o daniach z príjmov a zákon o sociálnom poistení.

Je v záujme všetkých nás združovať sa a tak získať väčšiu silu pri uplatňovaní práv schválených OSN či už ide o celé Slovensko, alebo vo vlastnom teritóriu na regionálnej úrovni (VUC, správa miest a obcí). Aj naša Asociácia polio váhou svojich členov musí byť nápomocná v presadzovaní a uplatňovaní uvedených pravidiel prostredníctvom svojho zástupcu v zhromaždení zástupcov občanov so ZP

***Spracoval Ing. Jozef Danek
z materiálov uvedených na webovej stránke MPSVaR SR***

Z listov našich členov

Uverejňujeme dva listy, ktorými hodnotia naše členky dve akcie, uskutočnené v minulom roku. Ospravedlňujeme sa, že neboli uverejnené v decembrovom čísle Informátora, ale zapracoval redakčný škriatok. Nestratili však nič na svojej aktuálnosti, a tak vám ich predkladáme v tomto čísle.

PEKNÉ TRI DNI

Keď som sa po rozdelení republík pýtala riaditeľky slovenskej poisťovne, čo nahradí Janské Lázně, povedala, že Piešťany. Vtedy mi nenapadlo, že tu budem chodiť nielen ako obrnárka do kúpeľov, ale aj na stretnutia Asociácie polio v SR - ako členka.

Jedno zo stretnutí sa uskutočnilo minulý rok od 27. apríla do 29. apríla v hoteli Satelit. Srdečné zvitania i s návštevou zástupkyne sesterskej českej Asociácie polio pani Kolečkárovou a Alicka zahájila schôdzu.

Prekvapením bolo nové číslo Informátora, vďaka za pohotové vydanie s odbornými zaujímavými článkami a radami, že kúpele sú pre nás aj Trenčianske Teplice, Rajecké Teplice a Dudince, nielen Piešťany.

Pani doktorka Jurkovičová nás zoznámila s nevšednou ochotou s novým elektromagnetickým prístrojom na rehabilitáciu. Záujem členov potreboval poradovník. Bližšie informácie sa iste objavia v ďalších príspevkoch.

Na našom víkendovom stretnutí sme mali tiež voľný čas na prechádzky, rozhovory, náhodne objavený program, napr. pri Thermii Palace vystupoval slovenský folklórny súbor v pestrých krojoch v rozlete hudby, spevu a tanca. Mnohé iné podujatia v príjemnom meste pri Váhu nám možno unikli, lebo sme o nich nevedeli. Celkový pohľad dokresľovali rozkvitnuté kvety farby od bielej po žitú, ružovú s odtieňmi červenej.

Na rozlúčkovom večierku sa nezabudli zahrať pekné piesne Jarmilám k meninám a aj tohtoročným jubilantom. Samozrejme s nenapodobiteľným čarom konferencierky Mariky.

Odchody posledného dňa plného sinka a pohody, ale aj rozlúčkovej nostalgie, akoby vyfukávali prítomnosť španielskeho príslovia „Zajtrajšok je najzamestnanejším dňom roka“.

Ludmila Štujberová

ZOSTALI NÁM SPOMIENKY

Tak ako niekedy boli našim druhým domovom Janské Lázně (aj Velké Loseny), na ktoré sme sa rok od roku tešili, kde sme si utužovali naše obrnárske telesné aj duševné zdravie, ktoré nám potom pomáhalo prežívať bežné dni a čeliť ťažkým životným problémom, dnes si myslím a iste aj mnohí z našej „Polio rodiny“, že je to zasa Zemplínska šírava, ktorá nám prináša to telesné i duševné pookriatie, aj keď v menšom meradle.

Nemám v úmysle teraz ju predstavovať, veď my, ktorí tam radi chodievame, ju veľmi dobre poznáme.

Chcela by som touto cestou poďakovať našej predsedníčke pani Alici Suchej, vedúcej kurzu Evičke Lazurovej a naozaj celému vedeniu a všetkým členom Rady asociácie polio, ktorí sa pričínili o priebeh sociálno-rehabilitačného kurzu a starali sa o nás, aby im ešte dlhé roky vydržalo pevné zdravie, ochota i trpezlivosť pri vybavovaní podobných podujatí.

Tým, ktorí vytvorili a prestavali aj sociálne zariadenia, mne konkrétne tým odpadla veľká bariéra (iste nie všetkým), ďakujem.

K prežitiu príjemného týždňa na SRK - plného stretnutí, rozhovorov, zábavy i procedúr, prispelo aj krásne počasie v prvých dňoch. Potom jeho zhoršenie naznačovalo príchod jesene. Pre nás sa blížil koniec. Pozatvárali sme dvere našich izbičiek, skončil pre nás príjemný čas a my sme sa rozlúčili v nádeji, že sa stretneme o rok zasa.

Irena Kováčová, Spišská Nová Ves

NÁVRAT DO "MEKKY" OBRNÁROV

Tak ako je pre moslimov očistou ich putovanie do Mekky, tak pre nás, obrnárov bývalého Československa, je takouto očistou návrat do Janských Lázní. Je očistou nielen fyzickou, ale najmä duševnou. Stretnúť sa s kamarátmi a priateľmi detských a pubertálnych liet je oprášenie spomienok a om-ladenie našej duše. Je pravda, že teraz, po rozdelení Československa je to už skoro nemožná a nedostupná realita. Ale pre niektorých, ako som ja, ani nie. My Slováci s trvalým pobytom v Čechách, tú realitu máme.

Tak som sa začiatkom roka ocitla v našich obľúbených Janských Láznach. Po osemnástich rokoch na normálnom sedemtyždňovom liečení. Ocitla som sa v snehovom kráľovstve. Veď snehu bolo neúrekom v celej strednej Európe, takže Krkonoše neboli výnimkou. Vyše dvojmetrové haldy snehu popri

chodníkoch som nezažila ani počas minulých pobytov v záverečných mesiacoch roka. Bola to nádhera!

Prvý turnus v Jánkach má svoje čaro aj v tom, že sa tam schádza dosť veľká parta obrnárov. Pretože, ako kedysi obrnárom patrili, dnes tomu už tak nie je, Väčšiu časť tvoria pacienti s iným postihnutím. Čo je výborné, že sa tak nestriedajú pacienti, čiže sa nemusíte stále lúčiť a stále si zvykať na nové tváre.

Pohľad na zasneženú kolonádu

Hovorí vám niečo zloženie: gitary, basa, rumpál, pila? Nič?! No predsa bezvadnú kapelu zloženú zo samých pacientov! Zišlo sa ich celkom 11. Z toho bolo 5 obrnárov: Věrka Vogeltanzová, Emil Nachlinger, Vladimír (Mírek) Pernica zvaný tiež Indián, Milan Šipan a kapelník Vašek Filip. Všetci hrali na gitary, kapelník na basu a Emil sa navyše prejavil aj ako hráč na pílu.

Poznali sa už z predchádzajúcich pobytov, takže otázka zohratia bola pre nich pár minútová záležitosť. A tak nás táto patientska kapela bavila po celý náš pobyt. Či už to bolo v kolonáde, dvakrát do týždňa, či pravidelne každú stredu v Malej sále a každú nedeľu na matiné v Evrope. Čo bolo obdivuhodné, že dokázali vytvoriť takú bezprostrednú atmosféru, pri ktorej si každý z nás

s nimi zaspieval pesničky od trampských, country, ľudových, až po populárne. Samozrejme, samotní muzikanti spestrovali program aj náročnejšou hudbou.

Naša kapela v akcii

Poznámka redakcie: fotografie sú novšie ako článok, ale sa nám nepodarilo získať fotky z daného obdobia, pôvodné mali nízke rozlíšenie.

Ku každému koncertu v Malej sále skladal básne Antonín Carda z Moravy, tiež obrnár. Vyjadrovali jeho pocity a samotnú atmosféru kúpeľného života. Tu sú:

Janské Lázně, leden 2002/1

*Rok utekl jako voda,
scházíme se v Jánkách znova.
Leden zima sněhu moc,
nemohl jsem se dočkat už od Vánoc*

*A tak opět nenadále
scházíme se v Malém sále.
Šťěstí, zdraví, chcem si přát,
naši kluci budou zase hrát!
Do zimního času
kapelník Vašek
z domu táhne basu.
Uslyšíme po čase zas
kytaru a Milanův hlas.*

*Emil bude zpívat a hrát, pro dlouhou chvíli
přivezl si k hraní pilu.
Mírek – Indian půjde také na scénu,
trénuje zpěv i v bazénu!*

*Zdeněk si dovezl kytaru a banjo,
na co bude hrát je mu jedno.
Má to prostě v malíku
- hrát country muziku.*

*Viki doplnil partu,
bude zpívat a hrát na valchu
Mírek Radar, jak je známo,
bude nám hrát na piáno.*

*Chceš se bavit, umíš hrát
Můžeš se k nám přidat!
Doufáme, že se přidají ti,
co rádi zpívají*

Jánky, ty mám rád, únor 2002/2

*Měl jsem dva, tři roky, skončily rázem dětské kroky,
řádila tenkrát obrna a přišla i k nám do Brna.
Zasáhla celé dětské tělo, co s tím dělat se moc nevědělo,
začalo v Jánkách léčení, někdy to bylo jak mučení,*

*Roky běží, čas šel dál, už i na berličkách jsem stál.
Nebylo to snadné mít celé tělo vadné.
Roky běží, chci se smát, život jinak musím brát.
Janské Lázně, to byl hit, musel jsem je každý rok mít.*

*Pořád samé cvičení a masáže, to je k nevíte, co člověk dokáže.
Byli zde vždy dobří lékaři, hodné sestřičky měly zlaté ručičky.
Dávaly nám nejen sílu, ale to hlavní, do života víru.
Už dávno nejsme děti, ten čas letí, och, jak letí!*

*Už jsme v novém století, mnozí z nás,
co na písku si spolu hráli, už svoje děti vychovaly,
Není divu, že vidíme babičku, jak navštěvuje perličku.
Děda zase masáže, dodají mu kuráže.*

*A tak milí vážení, už je to přes padesát let,
co se pro mne změnil svět.
Janské Lázně, ty mám rád, přízeň jim chci zachovat!
Bez pravidelného léčení skončilo by moje chození.*

*Vracím se sem znovu a znovu, připadám si, že jdu domů.
Chci se stále tady dobře mít.
Budem si to ale moci za čas dovolit,
z invalidního důchodu vytvořit si zde pohodu?*

*K našemu uzdravení patří také pobavení,
proto se zde, v Malém sále, scházíme, u hezké písničky se bavíme.
Kluci a děvčata budou zpívat a hrát. Ty se můžeš klidně přidat.
Krásný večer chci vám přát, už nevím, co mám dále psát.*

Váš Tonda z Moravy

Čo dodať viac?

Ešte musím spomenúť PhDr. Alenku Bimovú, fantastickú sprievodkyňu, ktorá nám hodinu a pol pútavo rozprávala o Peru očami obrnárky, čo dokumentovala aj množstvom DIA obrázkov. Tento bohatý patientsky program dopĺňovali kúpele tradičnými tanečnými večierkami v Kolonáde a známymi programami z televízie ako Caruso-šou a Rýchle prachy. A opäť pacienti zorganizovali jeden tanečný večierok ako maškarný. K tomu ešte patrili diskotéky Pavla Dvořáka v Domove.

„Lázeňský dům“ ponorený do snehovej prikrývky

Zistila som, že Česi nepotrebujú asociáciu polio, aby im organizovala stretnutia, tak, ako nám Slováci. Im stačí, že sa stretávajú v Jankách. A čo viac – sami si dokážu spestriť pobyt dobrou pohodou a príjemným programom.

Na záver už len text piesne obrnára **Emila Nachlingera**, o tom, že do Janských Lázní sa vraciame s nádejou...

Jánky

*Kolik jsem potkal po světě křivejch páteří
kolik jsem viděl zkřivených prstů krás!
Kulhavý pravdy pádit urvaný z otěží,
kolik jsem viděl slabochů se třást.*

*Znám údolí, kde o tohle moc neběží
a víc a horších vad vidím tu každý den.
Tu lidem jako Ty a já spíš na životě záleží,
sem lidi jako Ty a já vrací se za svým snem.*

*Do Janských Lázní vracím se s nadějí
Že mezi svejma vychutnám čas
Do Janských Lázní, do vyjetých kolejí,
co mám tu z loňska, zapadnu zas!*

*Říkám-li páteř, myslím tu, co ji v zádech máš,
a ne tu křivou, co v hlavách spočívá.
S kámoškou berli kulhavejm pravdám utíkáš,
v pojízdné židli na křivý lidi máš.*

*Tady si léčí ty vady, který vidět jsou,
i svoje strachy, co v sobě schováváš.
Domů si vezeš berličku v sobě ukrytou,
ta pomůže Ti žít (tam) v cizím světě snáš.*

*Do Janských Lázní vracím se s nadějí,
Že mezi svejma vychutnám čas.
Do Janských Lázní, do vyjetých kolejí,
co mám tu z loňska, zapadnu zas, hm, hm.*

*Do Janských Lázní, to dobře vím,
léta se vracím za stínem svým a Tvým!
Do Janských Lázní, to dobře vím,
léta se vracím za přátelstvím.*

Důfam, že na budoucí rok sa do Janských vrátim a podelím sa s „lázeňským“ priateľstvom.

Zatiaľ vás zdraví

Marika Mruzková z Ostravy

Poznámka redakcie: Fotografie Janských Lázní získané z verejnej stránky Státních lázní Janské Lázně amesta Janské Lázně. V pôvodnom vydaní uverejnené fotografie Zdenky Jandusovej nebolo možné použiť pre ich nízke rozlíšenie.

Naše rady opustil

**Jozef Košec z Močekova
vo veku nedožitých 55 rokov.**

Češť jeho pamiatke!

Jubilanti v roku 2002

70 rokov

26.8. MUDr. Michal Kunay, Košice

65 rokov

9.2. Vincent Olach, Čachtice

22.2. Zuzana Lichtensteinová, Turčianske Teplice.

28.4. Dagmar Okuliarová, Tmava

27.5. Lórant Szatmáry, Rožňava

16.7. Holíčková Mária, Skalka nad Váhom

29.10. Ing. Alica Suchá, Bratislava.

19.11. Čáslavka Josef, Rožňava

25.12. Eva Frantová, Nové Zámky

60 rokov

12.1. Druková Margita, Stará Turá

7.2. Ing. Vladimír Gašparík, Bratislava

13.5 Ľudmila Liškayová, Krupina

15.5. Ján Šúry, Trnava - Modranka

16.5. Perla Lehotzká, Košice

- 11.6. Mária Balajová, Mníchova Lehota
- 14.10. Karol Zeleňák, Bánov
- 21.10. Mária Belejová, Bratislava
- 17.11. Irena Zacharová, Báb
- 26.12. Štefan Poremba, Prešov

55 rokov

- 8.1. Margita Konrádeková, Bratislava
- 12.2. Valéria Schýbalová, Michalovce
- 20.2. Miloslav Malek, Stará Turá
- 21.2. Bohuslav Mičlo, Dunajská Streda
- 1.4. MUDr. Danica Horváthová, Bratislava
- 18.4. Mgr. Zorka Kmeťová, Bratislava
- 22.4. Helena Kočišková, Michalovce
- 1.6. Zdenka Ratajová, Martin-Košúty II
- 9.7. Matej Torma, Ložin
- 30.7. Ondrej Roszkos, Šamorín
- 4.8. Ing. Miroslav Slimák, Bratislava
- 26.8. Elemír Farkaš, Rožňava
- 10.9. Lubomír Pinzik, Rimavská Sobota
- 17.9. Anton Pokomý, Nová Baňa
- 8.12. Ján Kubiš, Trnava
- 30.12. Helena Kamayová, Humenné

50 rokov

- 12.1. Jaroslav Lazo, Trenčianska Turná
- 23.1. Zdenka Petříková, Košice
- 28.1. Anna Gracová, Kežmarok
- 1.2. Margita Krajčovičová, Ludanice
- 30.4. Ing. Lubomír Stránsky, Košice
- 9.5. Jonáš Hegeduš, Nové Zámky
- 12.7. Jozef Čerňanský, Petrova Lehota
- 4.8. Daniela Köblová, Rimavská Sobota
- 31.8. Zdenka Mažárová, Martin
- 12.9. Ing. arch. Pavol Mudrák, Poprad
- 12.9. MUDr. Mária Vereščáková, Trebišov

- 13.9. Ing. Čestmír Mruzek, Ostrava-Poruba
22.9. Jarmila Michaličová, Prešov
13.10. Anna Mozgová, Smižany
12.11. Ing. Daniela Rusinová, Spišská Nová Ves
13.12. Irena Vajdová, Modra nad Cirochou
20.12. Pavol Mlích, Čadca
26.12. Eva Juhásová, Poprad

45 rokov

- 19.2. Nevlažľa Ľubomír, Zvolen
8.3. František Fux, Veselí nad Moravou
12.3. Jozef Ralbovský, Sološnica
19.3. Ing. Jozefína Slezáková, Nové Mesto nad Váhom
2.7. Ľudmila Sunitrová, Pavlovce nad Uhom
5.11. Peter Papay, Humenné

40 rokov

- 16.5. Igor Urbanič, Stará Turá

35 rokov

- 23.3. Marián Špunta,
22.4. Mária Košťálová, Smižany

25 rokov

- 29.10. Branislav Haršány, Cífer

Vítame medzi sebou nových členov:

*Verona Bachledová, Banská Štiavnica
Juraj Berta, Nižný Hrabovec
Ladislav Ivan, Malčice
Anežka Karabínová, Bratislava
Eva Megelová, Michalovce
Margita Michalková, Nacina Ves
Mária Kozáriková, Uzovský Šalgov
Marta Nesládeková, Poprad
Magdaléna Petriková, Košice
Mária Sklenková, Žiar nad Hronom
MUDr. Katarína Stránská, Košice
Jozef Vavrúš, Nemšová*

Zloženie Rady Asociácie polio v SR

Predseda: Ing. Alica Suchá
Podpredsedovia: Ing. Jozef Danek
Ing. Jozefína Slezáková
Tajomníčka: Mgr. Anna Hmiráková,
Hospodárka: Helena Kánová
Členovia: MUDr. Zuzana Baranová, PhD.
Eva Lazurová
Emília Staňáková
Miloš Stilhammer

Kontrolná komisia AP v SR

Predseda: Jana Šebianová
Členovia: Mgr. Mária Mruzková
Zuzana Lichtensteinová

Informátor Asociácie polio v SR

Vydáva a bezplatne rozširuje pre svojich členov a priaznivcov AP v SR

Zostavila: Ing. Alica Suchá
Grafická úprava: Sofi-Senková
Vytlačil: Kartprint